

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Sınıf Öğretmenlerine Göre Analizi^(*)

Mevlüt GÜNDÜZ^(**)

Vedat AKTEPE^(***)

Murat ÇALIŞOĞLU^(****)

Öz: Bu araştırmanın amacı, son günlerde toplumumuzda gittikçe artan kadına yönelik şiddet olaylarını kadının gözünden analiz etmektir. Araştırmada betimsel yöntem tercih edilmiştir. Araştırmanın evreni çok geniş olduğu için örneklem alma yoluna gidilmiş ve Isparta ilinde görev yapan kadın sınıf öğretmenlerinden tesadüfi olarak 256 kişi seçilmiştir. Araştırmada veriler 8 tane kapalı uçlu 2 tane açık uçlu olmak üzere toplam 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiş ve betimsel olarak analize tabi tutulmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; Türkiye’de kadın olmanın zor olduğu (%87,5), kadına neredeyse hiç değer verilmediği, kadınların çoğunun şiddet (psikolojik, fiziksel ve cinsel) gördüğü (%89,1) ve şiddet konusunda şikayette bulduklarında herhangi bir çözüm bulunacağına inanmadıkları (%85,9) ortaya çıkmıştır. Kadınlar, şiddet konusunda da kadınların suçunun çok olmadığına (%68,8) inanmaktadırlar. Cinsel istismarın cezalandırılması konusunda ise erkeklere daha çok hadım edilme cezası verilmesi gerektiğini (%39,1) belirtmişlerdir. Kadına şiddetin nedenleri arasında şiddet uygulayan erkeklerin daha çok psikolojik rahatsızlıkların olduğu (%25) ve güç faktörünü kullanmak istemelerinden (%23,1) kaynaklandığı görüşündedirler. Kadının şiddet görmesinde, zayıf olması (%23,8) ve kendini koruyamama (%15,2) faktörünün önemli olduğuna inanmaktadırlar. Sonuç olarak bu araştırma göstermiştir ki kadına verilen değer az olması beraberinde şiddeti daha çok ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, değer eğitimi, kadın, şiddet

Analysis of Violence Against Women According to Classroom Teachers in Turkey

Abstract: The aim of this research is to analyze the growing violence against women in our society in recent days and examine from the woman's eye. In the study, descriptive method is preferred. Since the research population is too large to cover, sampling method was used and 256 female teachers who work in the province of Isparta were randomly selected. Research data were gathered through semi-structured interviews which contain 2 open-ended and 8 closed-ended questions, consisting totally of a 10 questions. According to the findings obtained through the study; it is difficult to be a woman in Turkey (87.5%), women are given almost no value, most of

^{*} Bu çalışma 8-10 Ekim 2015’te Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi’nde gerçekleştirilen “III. International Conference on Primary Education” da özet bildiri olarak sunulmuştur. Ayrıca bu makalenin bulguları Isparta da yerel bir gazete ile paylaşılmıştır (<http://www.kent32.com/kadin-ogretmenler-kadina-siddete-cozum-bulunamayacagina-inaniyor-13056h.htm>).

^{**} Dr. Öğretim Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü (e-posta: mevlutgunduz@sdu.edu.tr)

^{***} Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü (e-posta: vedataktepe@nevsehir.edu.tr)

^{****} Dr. Öğretim Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü (e-posta: mcalisoglu@agri.edu.tr)

the women are subjected to violence (psychological, physical and sexual) (89.1%) and if They complain about the violence, they don't believe that there will be any solution (85%, 9), also they believe that in case of violence it is not all their own fault (68.8%) .It is stated that castration should be sentenced to males on sexual abuse (39.1%). The causes of violence against women are more Psychological distress of men (25%) and that they want to exercise power (23.1%) of men. Women see violence as a consequence of a set of factors, among the most important ones of which are their weakness (23,8%) and their inability to protect themselves (15,2%). As a result, shown that little value attributed to the woman brings about more violence.

Keywords: Turkey, value education, women, violence

Makale Geliş Tarihi: 12.10.2017

Makale Kabul Tarihi: 05.10.2018

I. Giriş

Şiddet son zamanlarda üzerinde çeşitli araştırmalar yapılarak açıklık getirilmeye çalışılan bir konudur. Bilhassa tüm dünyada güncelliğini koruyan ve insan hakları ihlali kapsamında da değerlendirilebilecek olan kadına şiddet gittikçe önemi artan bir konu haline gelmiştir. İnsan haklarına olan ilgi ve yasaların artmasına rağmen gittikçe kadına yönelik şiddetin artması da şaşırtıcı bir durumdur.

Dünya Sağlık Örgütü şiddeti; ölüm, yaralanma, psikolojik zarar ile sonuçlanan kişinin kendisine veya başka bir kişiye, gruba karşı gücün tehdit veya fiili olarak kasıtlı kullanımı şeklinde tanımlanmaktadır (Güleç ve diğ., 2012). Şiddet, birçok şekli göz önünde bulundurularak değişik tanımları yapılabilecek bir kavram olarak karşımıza çıkar.

Şiddet insanlık tarihi kadar eskidir. Yapılan bir çalışmaya göre arkeologlar kadınların fiziksel şiddete maruz kalmalarının kökenini 3000 yıl öncesine dayandırmaktadır. Buluntularda erkek mumyaların kemiklerinde %9-20 kırığa rastlanırken, kadın mumyalarda bu oranın %30-50 olduğu görülmektedir. Eski Roma yazıtlarında da erkeklerin; eşleri kendilerinden izinsiz oyuna katıldıklarında, zina yaptıklarında onları cezalandırmak, boşamak ve öldürmek hakkına sahip olduğu yazılmaktadır (Dişsiz ve Şahin, 2008).

Dünyada çok görülen kadına yönelik şiddet, insan hakları sorunu olmakla birlikte, aynı zamanda bir halk sağlığı sorunu olarak da kabul edilmeye başlanmıştır (Şeker, 2012: 26). Şiddet 1970'lerden itibaren Amerika ve Kuzey Avrupa ülkelerinden başlayarak dünyanın birçok yerinde önemli meselelerden biri olmuştur (İlkkaracan, Gülçür ve Arın 1996; Kılıç 1999). Ülkemizde ise 1980'lerden itibaren üzerinde durulmaya başlanmıştır. 17 Mayıs 1987'deki "Dayağa Hayır" yürüyüşü kadınların şiddete karşı ilk toplu tepkisidir.

Kadına yönelik şiddet dünyada genellikle erkek tarafından kadına uygulanan şiddet şeklinde algılanır. Kadına yönelik şiddet genel olarak kadının hayatını, bedenini,

psikolojik bütünlüğünü ya da özgürlüğünü koruyamamasıdır (Stewart ve Robinson, 1998). Özellikle erkeğe kadından daha çok değer verildiği, kadın ve erkek rollerinin marjinal çizgilerle birbirinden ayrıldığı toplumlarda kadınların daha çok şiddete maruz kaldıkları görülür (Page ve İnce, 2008). Erkekler kadının tutum ve davranışlarını, kendi gücüne yöneltilmiş bir tehdit olarak algılamakta ve kadına karşı şiddet kullanmaktadır (Özmen, 2004). Erkeğe aynı zamanda toplum tarafından yüklenen cinsiyet rolü bu durumu pekiştirmekte ve “erkek yapar” görüşünü gün geçtikçe daha da kuvvetlendirmektedir.

Günümüzde tüm dünyada giderek artan ve yaygınlaşan bir olgu olarak karşımıza çıkmakta olan şiddetin en yaygın biçimi ise erkeğin, kadına ve çocuğa yönelik uyguladığı aile içi şiddettir (Güneri, 1996). Şiddeti sadece bir nedene bağlı olarak değil, aynı zamanda bireysel ilişkiler, sosyal ve toplumsal etkenler gibi birçok faktörü de içine katarak ele almak gerekmektedir (Dedeoğlu, Yayla ve Karasahin, 2008). Şiddet eyleminin temelinde yatan saldırganlık güdüsü öğrenilebilen ve taklit edilen bir olgudur. Bu durum bizi şiddet olgusunun toplumsal bir boyutu olduğu sonucuna götürmektedir (Kocacık, 2009). Türkiye’de toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kadınların toplumsal yaşama etkin katılamamasına, kadınların çocuklarına uyguladıkları şiddetin artmasına, sakatlık ve hatta ölüm gibi istenmeyen sonuçlara yol açmaktadır (Bora ve Üstün, 2005). Şiddet döngüsü olarak adlandırılan bu olgunun kadınların şiddete maruz kalma, erkeklerin şiddet uygulama olasılığını arttırdığı (Altınay ve Arat, 2008; Medaric, 2011) düşünülmektedir.

Akyüz ve diğ. (2012)’ye göre şiddet genellikle fiziksel, cinsel, sözel, ekonomik ve duygusal (psikolojik) olmak üzere 5 grupta kategorize edilirken, Karal ve Aydemir (2012)’ye göre kadına yönelik şiddet fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olmak üzere kendisini 4 farklı boyutta gösterebilmektedir. Farklı araştırmacılara göre değişik şekillerde sınıflanabilmekte olan şiddet türlerine yenileri de eklenebilir. Ancak burada önemli olan konu kadına nasıl bir şiddet uygulandığından ziyade kadına şiddet uygulanıp uygulanmadığıdır. Dünyada hiçbir canlı özellikle de insan şiddeti hak etmemektedir. Bu durumdan sadece şiddet gören kadın değil, tüm toplum etkilenmektedir. Çünkü kadının ruh hali kendini ve çevresindekileri doğrudan etkiler. Bu durum kadının çocuklarına, iş yaşamına, insanlarla olan etkileşimlerine kaçınılmaz olarak yansiyacaktır. Böylelikle şiddete uğrayan kadının mutsuzluğu toplumsal bir travmaya dönüşecek ve diğer insanlara da sirayet edecektir. Nitekim toplumumuzda herkesin diline pelesenk olan kadının değerli olduğuna dair sözler vardır. Ancak bunların sadece sözde kaldığı ve davranışlara yansımadağı bir gerçektir. Türkiye’de de asırlar boyunca “kızını dövmeven dizini döver” yaklaşımı ile adeta şiddet desteklenmiştir.

Karal ve Aydemir (2012:47) tarafından yapılan çalışmada, dünya genelinde kadınların şiddet mağduru olma oranının ülkeler arasındaki dağılımı şu şekildedir; Etiyopya % 71, Uganda % 70, Bangladeş % 62, ABD % 55, Zambiya % 48, Tayland % 47, Kolombiya % 44, Peru % 42, Türkiye % 42. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’nin kadına yönelik şiddet oranları açısından dünyada ilk sıralarda yer almasa da yüksek bir orana sahip olduğu söylenebilir.

Yine kadına yönelik şiddet konusunda yapılan diğer araştırmalarda, özellikle daha yoksul ülkelerdeki kadınların %10 - %90 arasında şiddete maruz kaldığını (Yount et al., 2011), 15-49 yaş aralığındaki kadınlarda şiddete maruz kalma oranının %15-%71 arasında değişmekte olduğu (Kaya ve Cook, 2010), eğitim düzeyi arttıkça kadınların şiddete maruz kaldıklarında haklar konusunda farkındalık düzeylerinin ve tepki gösterme oranının arttığı (Altınay ve Arat, 2008; Subaşı ve Akın, 2009), kadına yönelik şiddetin ataerkil kültürel kodlar üzerinden desteklendiğini ve sosyalizasyon sürecinde üretildiği (Can, 2013; Gödelek, 2005:102) tespit edilmiştir. Atman (2003:333) ise, kadına şiddet konusuna dikkat çekmek amacıyla Amerika Birleşik Devletleri'nde her iki evlilikten birinde şiddet eyleminin görüldüğünü kaydederek şiddetin ne kadar yaygın olduğunu vurgulamak açısından her yedi saniyede bir, bir kadının bir erkek tarafından dövüldüğünü belirtmektedir.

A. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, son günlerde toplumumuzda gittikçe artan kadına yönelik şiddet olaylarını, kadının gözünden analiz etmektir. Sosyal bilimlerde insan öznesiyle çalışıyor olmamız, sadece araştırma sürecinde, yani onlarla görüşmeler yaptığımız kısa süre içerisinde dahi bir farkındalık yaratabilir.

Bu amaçla aşağıdaki soruların cevaplanması amaçlanmaktadır. Bu soruların her biri çalışmanın alt amacı olarak kabul edilebilir.

- 1- Türkiye'de kadın olmak zor mudur?
- 2- Türkiye'de sizce kadına ne kadar değer veriliyor?
- 3- Şimdiye kadar şiddet gördünüz mü? Gördüyseniz nasıl bir şiddete maruz kaldınız?
- 4- Kadına uygulanan şiddette kadının suçunun olduğunu düşünüyor musunuz?
- 5- Size şiddet uygulandığında nasıl bir tepki gösteriyorsunuz? Böyle durumlarda gerekli kurum ve kuruluşlara şikâyet ettiğinizde sorununuza çözüm bulunacağına inanıyor musunuz?
- 6- Cinsel istismara maruz kaldığınız erkeğe nasıl bir ceza verilmesini istersiniz?
- 7- Kadına şiddet uygulamasının altında erkek ve kadının hangi özelliklerinin yer aldığına inanıyorsunuz?

B. Yöntem

Bu araştırma, betimsel nitelikli bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar, adından da anlaşılacağı gibi, çalışılan olguya ilişkin özellikleri betimlemek amacıyla yürütülür (Borg, Gall ve Gall, 1993).

C. Çalışma Grubu

Bu araştırmada, çalışma evreni çok geniş olduğu için örneklem alma yoluna gidilmiş ve Isparta ilinde görev yapan kadın sınıf öğretmenlerinden tesadüfi olarak 256 kişi seçilmiştir. Araştırmada gönüllülük esas alınmış ve katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuştur. Kadın öğretmenlerin seçilme nedeni ise eğitimi olmaları ve gelecek nesilleri şiddet konusunda yönlendirecek kişiler olmalarıdır. Yine başka bir neden de şiddet denilince ilk akla kadınların gelmesidir.

D. Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmış ve soruların her biri farklı verileri elde etmek üzere hazırlanmıştır. Görüşme formundaki sorular literatür taramasından sonra uzman görüşü alınarak düzenlenmiş ve toplam 14 soru uzman düzeltmeleri sonucu 10 soruya indirilerek içerik geçerliliği sağlanmıştır.

Toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Betimsel analiz yapılmasındaki amaç, elde edilen bulguları düzenleyerek yorumlamak ve anlam bütünlüğü içinde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce mantıklı ve anlaşılır bir biçimde betimlenmiş, daha sonra bu betimlemeler yorumlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek’in (2005) ifade ettikleri gibi betimsel analiz dört adımda gerçekleştirilmiştir: Araştırma sorularından ve görüşme ve/veya gözlemde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulması, bu çerçeveye göre verilerin işlenmesi ve sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılarının seçilmesi, bulgular ve organize edilmiş verilerin tanımlanması ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmesi, son olarak da bulguların yorumlanması ve bulgular arasında neden - sonuç ilişkilerinin açıklanması şeklindedir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla 3 uzman görüşüne başvurulmuştur. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) formülü (Güvenirlilik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında %93 oranında bir uzlaşma (güvenirlilik) sağlanmıştır. Geçerlilik anlamında ise, toplanan veriler ayrıntılı olarak betimlenmiş ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

E. Bulgular

Gittikçe artan kadına yönelik şiddet olaylarını, kadının gözünden analiz etmek ve değer eğitimi bağlamında irdelemeyi amaçlayan bu çalışmada öncelikle genel düşünceler ortaya konmuş, daha sonra da ilginç olan ifadeler aynen sunulma yoluna gidilmiştir. Alt amaçlar bağlamında ortaya çıkan bulgular aşağıdaki tablolarda sırayla verilmiştir.

Birinci Alt Amaç İçin Bulgular (Türkiye’de kadın olmak zor mudur?)

Tablo 1. Türkiye’de Kadın Olmaya Yönelik Düşüncelerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	224	87,5
Hayır	32	12,5

Tablo 1’de verilen bilgiler göz önüne alındığında, Türkiye’de kadın olmanın zor olduğunun düşünülmesini (%87,5) rahatlıkla görebilmekteyiz. Yapılan diğer araştırmalarda da kadın olmanın zor olduğunun düşünülmesine rastlamaktayız (Güneri, 1996; Bora ve Üstün, 2005; Akyüz ve diğ.,2012; Karal ve Aydemir, 2012; Vatandaş, 2003; Yount et al., 2011; Kaya ve Cook, 2010; Altınay ve Arat, 2008; Subaşı ve Akın, 2009; Can, 2013; Gödelek, 2005; Atman, 2003).

İkinci Alt Amaç İçin Bulgular (Türkiye’de sizce kadına ne kadar değer veriliyor?)

Tablo 2. Türkiye’de Kadına Verilen Değere Yönelik Düşüncelerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Hiç verilmiyor	32	12,5
Verilmiyor	72	28,1
Az veriliyor	132	51,6
Çok veriliyor	20	7,8

Tablo 2’de verilen bilgiler göz önüne alındığında, Türkiye’de kadına verilen değer oldukça düşük seviyelerde olduğunun düşünülmesi gözlemlenmektedir. Araştırmaya katılan kadın sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre; Kadına hiç değer verilmediği (%12,5), verilmediği (%28,1) ve az verildiği (%51,6) yönünde düşünceler ortaya konulmuştur. Kadına çok değer verildiği (%7,8) yönünde ise çok az bir yüzdelik göze çarpmaktadır. Bu durum kadına yönelik bir haksızlık olduğu gibi aynı zamanda insan hakları ihlali (Güleç ve diğ., 2012; Şeker, 2012) olarak da yorumlanabilir. Günümüzde adalet, eşitlik, demokrasi, özgürlük ve haklar gibi kavramlar yoğun ilgi gören konular arasındadır. Ancak bu kavramların gerçek manada hayata geçirilebilmesinin ön koşullarından biri de kadına verilen değer artmasından geçer. Diğer bir durumda kadının değer görmesi bir yana gördüğü şiddetin gittikçe daha çok artmaya başladığıdır (Yıldırım, 1998; Page ve İnce, 2008; Etyang, 2012).

Üçüncü Alt Amaç İçin Bulgular (Şimdiye kadar şiddet gördünüz mü? Gördüyseniz nasıl bir şiddete maruz kaldınız?)

Tablo 3. Şiddet Görme ve Gördüğü Şiddetin Türüne Yönelik Dağılım

	Frekans	Yüzde
Evet	228	89,1
Hayır	28	10,9
Gördüğü şiddetin türü		
Psikolojik	108	42,2
Fiziksel	68	26,6
Cinsel	52	20,3
Hiçbir şekilde	28	10,9

Tablo 3’de verilen bilgiler göz önüne alındığında, örneklem olarak alınan kadınların büyük bir kısmı (%89,1) şiddet görmektedir (Vatandaş, 2003; Yount et al., 2011; Karal ve Aydemir ,2012). Kadına farklı türde şiddetler uygulanmakla beraber en çok uygulanan şiddet türü ise psikolojiktir (%42,2) Akyüz ve diğ.,2012; Karal ve Aydemir ,2012). Bu durum kadına şiddet uygulamak için dövmek gerekmediğine, kadına yapılan baskı ve yıpratma türü şiddetinde gittikçe artmaya başladığını göstermektedir. Kadının erkeğe göre daha güçsüz ve kendini koruyamayacak yapıda olması (Etyang, 2012) bu durumu beraberinde getirmiştir.

Dördüncü Alt Amaç İçin Bulgular (Kadına uygulanan şiddette kadının suçunun olduğunu düşünüyor musunuz?)

Tablo 4. Görülen Şiddette Kadının Suçlu Olup Olmadığına Yönelik Dağılım

	Frekans	Yüzde
Var	72	28,1
Yok	176	68,8
Kısmen	8	3,1

Tablo 4’te verilen bilgiler göz önüne alındığında, kadına uygulanan şiddet türlerinde kadınların kendi görüşlerine bakıldığında, kendilerini suçsuz hissedenlerin oranı (%68,8) oldukça yüksektir. Başka bir deyişle kadınlar gördükleri bütün şiddet çeşitlerini hak etmemektedirler. Bunun içinde bazen ortak tepkilerini ortaya koymaktadırlar.

Beşinci Alt Amaç İçin Bulgular (Size şiddet uygulandığında nasıl bir tepki gösteriyorsunuz? Böyle durumlarda gerekli kurum ve kuruluşlara şikâyet ettiğinizde sorununuza çözüm bulunacağına inanıyor musunuz?)

Tablo 5: Şiddete Nasıl Tepki Verildiği ve Soruna Nasıl Çözüm Bulunduğuna Yönelik Dağılım

Şiddet uygulandığında nasıl bir tepki gösterirsiniz?	Frekans	Yüzde
Sessiz kalırım	24	9,4
Sözlü karşılık veririm	84	32,8
Fiziksel müdahalede bulunurum	40	15,6
Şikâyetle bulunurum	108	42,2
Gerekli kurum ve kuruluşlara şikâyet ettiğinizde sorununuza çözüm bulunacağına inanıyor musunuz?		
Evet	32	12,5
Hayır	220	85,9
Kısmen	4	1,6

Tablo 5’te verilen bilgiler göz önüne alındığında, kadınların şiddete maruz kaldıklarında şikayette bulunurum diyenlerin oranının (%42,2) yarıdan az olması dikkat çekicidir. Sözlü karşılık vererek tepki gösteririm diyenlerde (%32,8) çok fazla değildir. Bu durum kadının şiddeti toplum bazında ya kabullendiğini ya da tepki gösterse de bir şeylerin değişmeyeceğine inandığını (Vatandaş, 2003) ifade etmektedir. Bu durumu kadınların haklarını aramak için gerekli kurumlara başvursalar da sorunun çözüleceğine

inanmadıkları (%85,9) haklı göstermektedir. Toplumsal anlamda bu olgu kadına şiddeti doğal hale getirmeye başlamakta ve gittikçe daha da yapılabilir hale getirmektedir.

Altıncı Alt Amaç İçin Bulgular (Cinsel istismara maruz kaldığımız erkeğe nasıl bir ceza verilmesi istersiniz?)

Tablo 6. Cinsel İstismara Maruz Kalındığında Nasıl Bir Ceza Verilmesi Gerektiğine Yönelik Dağılım

Ceza	Frekans	Yüzde
Hadım edilmesi	100	39,1
İdam edilmesini	56	21,9
Müebbet hapis cezası verilmesini	48	18,8
Erkeğe psikolojik destek verilmesini	48	18,8
Yaptığı şekliyle aynı cezanın verilmesi	4	1,6

Tablo 6’da verilen bilgiler göz önüne alındığında, kadınların çoğu şiddet türlerinden cinsel istismarla karşı karşıya kaldıklarında erkeğe daha çok hadım (%39,1) ve idam (21,9) cezasının verilmesini istemektedir. Bu aslında kadınların çoğunun şiddet görmesi (Atman 2003) ve şiddetin gittikçe daha çeşitli şekillerde artmasının doğal bir sonucudur. Kadının gün geçtikçe daha çok şiddet görmesi ve bu durum karşısında gerekli çözüm önerilerinin ortaya konulamamasıyla ilgilidir. Kadınların çoğunun da şiddete maruz kaldıklarında çözüm bulunamayacağına inanması gittikçe içinden çıkılmaz bir hal almaktadır.

Yedinci Alt Amaç İçin Bulgular (Kadına şiddet uygulamasının altında erkek ve kadının hangi özelliklerinin yer aldığına inanıyorsunuz?)

Tablo 7. Şiddetin Ortaya Çıkmasında Erkek ve Kadına Atfedilen Özelliklerinin Dağılımı

Erkek			Kadın		
Özellik	Frekans	Yüzde	Özellik	Frekans	Yüzde
Bastırılmış ego	36	14	Çevrenin kadından beklentisi	23	8,97
Güç	59	23	Zayıf olması	61	23,79
İnanç	8	3,12	Kadının kendi hataları	25	9,75
Psikolojik rahatsızlıklar	64	24,96	Anlamsızlığı	19	7,41
Öncesinde şiddet görme	3	1,17	Kendini koruyamama	39	15,21
Ataerkil toplum yapısı	15	5,85	Kendini geliştirememesi	19	7,41

Yeterli aile terbiyesi almama	24	9,36	Yetiştirilme tarzı	14	5,46
Cehalet	12	4,68	Kadının değersiz olması	33	12,87
Ekonomik sıkıntı	4	1,56	Sadece cinsel obje olarak algılanması	10	3,9
Kişiliklerinin değişken olması	10	3,9	Ekonomik yetersizliği	5	1,95
Aşağılık duygusunu yansıtırma	18	7	Toplumun bu olayı kabullenmesi	8	3,12
Toplumun erkeğe biçtiği pay	3	1,17			

Tablo 7’de verilen bilgiler göz önüne alındığında, kadınlara uygulanan şiddetin altında, hem erkekte hem de kadında hangi nedenlerin olduğuna bakılmıştır. Erkekler atfedilen özelliklere bakıldığında, en çok psikolojik rahatsızlıklar (%24,96) ve güç (%23) faktörlerinin etkili olduğu görülmektedir. Bu durumda toplumun erkeğe yüklediği cinsiyet rolünün etkisi bulunmaktadır. Çünkü topluma göre erkek güçlü (Özmen, 2004; Etyang, 2012), kadın ise güçsüzdür (Stewart and Robinson, 1998). Yine kadınlara göre, erkeğin içinde bulunduğu psikolojik durum (ekonomik nedenler, ego, toplumun erkeğe bakışı, eğitimi, hastalıklar vs.) erkeğin kadına şiddet uygulamasına neden olmaktadır. Bu gibi nedenler birleştiğinde erkeğin kadına şiddet uygulamasının altında yatan en önemli faktörün kadınların düşünceleri göz önünde bulundurulduğunda toplumsal cinsiyet rolünün olduğu söylenebilir.

II. Sonuç ve Tartışma

Kadına yönelik şiddet olaylarını yine kadının gözünden analiz etmek ve değer eğitimi bağlamında irdelemek amacıyla yapılan bu çalışmada, 256 kadın sınıf öğretmenine uygulanan görüşme formuyla elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Şiddetin özellikle de kadına şiddetin uzun yıllardır güncelliğini koruyan ve gün geçtikçe de daha çok önem verilmeye çalışılan bir konu olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalar, kadına şiddetin çok eskiye dayandığını ortaya çıkarmaktadır (Dişsiz ve Şahin, 2008). Bu durum şiddetin toplumsal bir sorun olduğunu ortaya çıkarmakta ve dikkatleri üzerine çekmeye başlamaktadır (Şeker, 2012: 26). Türkiye’de kadınların ilk kez toplu olarak tepki koydukları ve haklarını aramaya başladıkları “Dayağa Hayır” yürüyüşüyle de önemini gittikçe artırmaya başlamıştır (Yıldırım, 1998).

Kadınlar da bu durumun farkındadırlar ve kabullenmişlerdir. Kadının bu kabullenmişliği erkek tarafından bir acizlik olarak görülmekte (Özmen, 2004; Etyang, 2012, Altınay ve Arat, 2008; Medaric, 2011) ve gittikçe fırsat olarak algılanmaktadır. Kadına toplum tarafından yüklenen bu zayıf ve güçsüz durum erkek tarafından bilinmekte ve şiddeti daha da kolaylaştırmaktadır. Hatta Türkiye’de atasözü haline gelmiş olan “kızını dövmeden dizini döver” yaklaşımı ile adeta şiddet desteklenmiştir (Vatandaş, 2003).

Kadının dünyanın her yerinde şiddete maruz kaldığı bilinmekle beraber, Türkiye'nin ilk sıralarda yer alması (Karal ve Aydemir, 2012) üzüntü verici bir durumdur. Yapılan araştırmalarda daha fazla kadının gün geçtikçe daha da şiddete maruz kaldığını göstermektedir (Yount et al., 2011; Altınay ve Arat, 2008; Subaşı ve Akın, 2009; Can, 2013; Gödelek, 2005; Atman, 2003). Bu çalışmada da kadınların büyük çoğunluğunun değişik türlerde (psikolojik, fiziksel, cinsel) şiddete maruz kaldığı (%89,1) ve Türkiye'de kadın olmanın zor olduğunun düşünüldüğü (%87,5) ortaya çıkmıştır. Kadınların kendilerine çok az değer verildiğini düşünmeleri ve kendilerini mutlu hissetmediklerini de bu oranlar doğrulamaktadır. Yine başka bir bulguda kadınların şiddete maruz kalmadıklarında kendilerinin suçunun fazla olmadığına inanmaları (%68,8) olayı daha da ilginç hale getirmektedir. Bu durum doğal olarak kadının sebepsiz yere şiddete maruz kaldığı iddiasını da ortaya atmaktadır.

Şiddet gören kadınların bazıları (%42,2), şiddet karşısında şikayette bulunup hakkını arama yoluna gitse de çoğu kadın adeta bunu kabullenmiş durumdadır. Bu durumun yine toplumun kadına yüklediği toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi vardır. Örneğin kadının eli ayağı kısıdır, kadın acizdir, "kadının karnından sıpayı, sırtından sopayı eksik etmeyeceksin", "kızını dövmeven dizini döver" gibi sözlerden kaynaklandığı düşünülebilir. Kadınlar kendilerini ifade etmeye çalışsalar da bu durumun değişmeyeceğine (%85,9) inanmaktadırlar. Böylece bu kabullenme ve susma davranışı kaçınılmaz hale gelmektedir.

Kadınların içinde buldukları bu çaresiz durum yine kadınları sorunun çözümünde başka yollara (hadım ve idam) vurulması gerektiği yönüne kaydırmaktadır. Çünkü kadının şiddet göreceğini bilmesi onu psikolojik açıdan rahatsız etmekte ve olayın tamamen sonlanması için alternatif çözümler üretilmesi gerektiğine itmektedir. Kadınların hadım (%39,1) ve idam (%21,9) konusunda büyük oranda görüş belirtmeleri aslında sorunun çözüm noktasında da tıkandığını göstermektedir. Suçlu olmadığı halde dayak yediğini düşünen, fitri durumunun istismar edilerek kendisinin aciz hale getirildiği, kimsenin bu sorunu çözmek için hareket etmediği bir toplumda kadınların erkeklere bu şekilde ceza verilmelerini istemeleri de çok şaşırtıcı değildir. Nitekim insan duygusal bir yapıya sahip olduğu için tahammül sınırı da çok fazla değildir.

Kadınlar yine şiddetin arkasında kendilerinin zayıf olmasını, kendini koruyamamasını, toplumun bu olayı kabullenmesini, yetiştirilme tarzını, toplumun bakış açısını neden olarak görürken; erkeklerde ise psikolojik rahatsızlıklar, güç, ego, inanç, yetiştirilme tarzı, cehalet (Yount et al., 2011), ataerkil toplum yapısı (Can, 2013; Gödelek, 2005) gibi özellikleri neden olarak görmektedir. Bu nedenlerin altında bireyden kaynaklanan nedenler olduğu gibi bireyin çevreden yapılan etkilere de açık olduğu görülmektedir. Diğer bir değişle, erkek hem kendi öznel durumundan hem de toplumun ona yüklediği misyondan ötürü kadına şiddet uygulayabilmektedir.

Bu araştırma sonuçları göstermiştir ki; üzerinde araştırma yapılan kadın sınıfı öğretmenleri, Türkiye'de kadın olmanın zor olduğuna, kadına değer verilmediğine, kadının haksızlık karşısında çare bulamadığına, şiddette suçunun fazla olmadığına

inanmaktadır. Yine de şiddete farklı şekillerde maruz kaldığına, kadına ve erkeğe toplum tarafından eşit roller biçilmediğine inanmaktadır. Bu durum kadına yönelik şiddetin 21.yüzyıldaki ekonomik ve sosyal gelişmelerle uyum göstermediği, eğitim olanaklarının artması ve bireysel gelişim olanaklarının artmasına rağmen, kadına şiddetin yaygın olması da bir tezatlık olarak görülmektedir.

Kaynaklar

- Akyüz, A., Yavan, T., Şahiner, G. ve Kılıç, A. (2012). “Domestic Violence and Woman's Reproductive Health:A Review of The Literature”. *Aggression and Violent Behavior*, 17(6), 514–518.
- Altınay, A.G ve Arat, Y. (2008). *Türkiye’de kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Punto Baskı Çözümler.
- Atman, C, Ü. (2003). “Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz/ Irza Geçme”, *Sted Dergisi*, 12 (9), 333-335
- Bora, A. ve Üstün, İ. (2005). *Sıcak aile ortamı, demokratikleşme sürecinde kadın ve erkekler*. İstanbul: TESEV Yayınları.
- Borg, W. R., Gall, J. P., & Gall, M. D. (1993). *Applying educational research: A practical guide*. White Plains, NY: Longman.
- Can, Y. (2013). “Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Cinsiyet Temelleri: Niğde Örneği”, *Journal of Worldof Turks*, 5 (1), 203-216.
- Dedeoğlu, M., Yayla, D., ve Karaşahin, M. (2008). *Öğrencilerin Şiddet Algısı*. TC Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Dişsiz, M., ve Şahin, NH. (2008). “Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet”. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 1(1), 51-58.
- Etyang, P. (2012). “Misogyny In Urban Public and Private Spaces”, *A Conference Paper Presented at the International Conference On Gender Based Violence At Kenyatta University, Kenya*.
- Gödelek, K. (2005). “Güç İktidar Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet”. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 15, 97-107.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D. ve Altıntaş, M. (2012). “Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar (Current Approaches in Psychiatry)*, 4(1), 112-137.
- Güneri, F. Y. (1996). *Ailede kadına yönelik şiddet, evdeki terör, kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Mor Çatı Yayınları.
- İlkkaracan P, Gülçür L. ve Arın, C. (1996). *Sıcak Yuva Masalı: Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz*. İstanbul: Metis Yayınları.

- Karal, D. ve Aydemir, E. (2012). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*, Ankara: Usak Yayınları.
- Kaya, Y. ve Cook, J. K. (2010). “A Cross-National Analysis of Physical İntimate Partner Violence Against Women”. *International Journal of Comparative Sociology*, 51 (6), 423-444.
- Kılıç, B. (1999). *Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Belirlenmesi ve Hemşirenin Rolü*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi,
- Kocacık, F. ve Çağlayan Dereli, M. (2009). “Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 24-43
- Medaric, Z. (2011). “Domestic Violence Against Women in Slovenia: Apublic Problem?” *Revija za Socijalnu Politiku (Croatian Journal of Social Policy)*, 18 (1): 25-45.
- Miles, M.B and Huberman, A.M. (1994). *Qualitative dataanalysis*, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Özmen, SK. (2004). “Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 27-39.
- Page, AZ., ve İnce, M. (2008). “Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme”. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (22), 81-94.
- Stewart, DE ve Robinson, G E. (1998). “A Review of Domestic Violence and Women’s Mental Health”. *Archives of Women’s Mental Health*, 1(2), 83-89.
- Subaşı, N. ve Akın, A. (2009). *Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın*. Ankara: Hacettepe Yayınları.
- Şeker, A. (2012). *İnsanı Düşünmek*. Ankara: SABEV Yay.
- Vatandaş, C. (2003). *Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet*, Ankara: Uyum Ajans.
- Yıldırım, A.(1998). *Sıradan Şiddet*. İstanbul: Boyat Kitapları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemler*, Ankara: Seçkin Yayınları
- Yount, KM., Halim, N., Hynes, M. ve Hillman ER. (2011). “Response Effects to Attitudinal Questions About Domestic Violence Against, Women: A Comparative Perspective”, *Social Science Research*, 40, 873–884.